

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalovanému **Krajskému soudu v Plzni**, se sídlem Plzeň, Veleslavínova 40, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 10. 2012, č. j. 30 A 103/2012 - 36,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 10. 2012, č. j. 30 A 103/2012 - 36, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 10. 2012, č. j. 30 A 103/2012 - 36, kterým bylo zastaveno řízení o žalobě z důvodu nezaplacení soudního poplatku.

Z hlediska skutkového je třeba uvést, že žalobce podal u Městského soudu v Praze žalobu, kterou se domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalovaného. Tento soud postoupil věc usnesením ze dne 3. 5. 2012, č. j. 11 A 63/2012 – 5, věcně a místně příslušnému Krajskému soudu v Plzni. Uvedený soud se obrátil na Nejvyšší správní soud s návrhem postupu podle § 9 odst. 2 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Usnesením ze dne 26. 9. 2012, č. j. Nad 60/2012 – 24, přikázal Nejvyšší správní soud věc Krajskému soudu v Hradci Králové. Tento soud usnesením ze dne 8. 10. 2012, č. j. 30 A 103/2012 – 28, vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení. Žalobci bylo toto usnesení doručeno dne 12. 10. 2012, tzn., že lhůta pro zaplacení soudního poplatku uplynula v pátek 26. 10. 2012. Žalobce soudní poplatek nezaplatil,

proto krajský soud na jednání dne 29. 10. 2012 řízení o žalobě zastavil (protokol o jednání na č. l. 33). Následně, dne 8. 11. 2012, bylo do soudního spisu doručeno podání žalobce ze dne 18. 10. 2012, ve kterém žádal o osvobození od soudních poplatků (č. l. 35). Na č. l. 36 se pak v soudním spise nachází usnesení o zastavení řízení ze dne 29. 10. 2012. Toto usnesení bylo žalobci doručeno dne 17. 12. 2012, přičemž téhož dne nabylo právní moci.

Usnesení krajského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na konkrétní zákonný důvod. Z obsahu kasační stížnosti i samotné povahy napadeného soudního rozhodnutí je nicméně zřejmé, že stěžovatelem může být tvrzen toliko kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný dopadá na případy přezkumu rozhodnutí o zastavení řízení. Jak vyplývá z judikatury, pod tímto důvodem kasační stížnosti v podobě nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení se fakticky skrývají i další důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c), d) s. ř. s. Z povahy věci je vyloučen jen důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je věcí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nezakládá proto nedostatek návrhu. K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 – 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS (všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel v kasační stížnosti brojí zejména vůči tomu, že mu krajský soud ke splnění poplatkové povinnosti poskytl nepřiměřeně krátkou lhůtu. Krajský soud navíc věděl, že stěžovatel nakládá toliko s malými finančními prostředky, a proto je stanovení dvoutýdenní lhůty k zaplacení soudního poplatku projevem *„stranného výkonu veřejné moci“*. Dále namítá, že tato nepřiměřená lhůta se sama neprodloužila vydáním rozhodnutí o zastavení řízení, či zasláním rozhodnutí o tomto výsledku; marně tak uplynula pouze *„nesplnitelná lhůta k zaplacení“*. Dále má za to, že soudcovská lhůta není určením dne splatnosti, *„nýbrž aktem vymáhání poplatku, pod hrozbou sankce zastavení procesu“*. Stěžovatel dále namítl, že dne 6. 11. 2012 podal elektronicky žádost o prodloužení lhůty a že dne 7. 12. 2012 podal písemnou žádost o osvobození od soudních poplatků.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná; ze soudního spisu nicméně zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Zdejší soud nicméně na těchto náležitostech pro specifičnost případu netrval, neboť stěžovatel se domáhá zrušení rozhodnutí, jímž bylo předmětné řízení zastaveno právě pro nezaplacení soudního poplatku (obdobně viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37).

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost je důvodná.

Podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích vzniká poplatková povinnost v případě poplatku za řízení podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení a téhož dne je poplatek také splatný (§ 7 odst. 1 téhož zákona). Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví, o tom účastníka ve výzvě poučí (§ 9 odst. 1 a 3 citovaného zákona). V souladu s odst. 7 tohoto ustanovení soud, který usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku vydal, toto usnesení zruší, pokud je poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než toto usnesení nabylo právní moci.

Namítá-li stěžovatel, že stanovená lhůta dvou týdnů k zaplacení soudního poplatku je v jeho případě příliš krátká, nemůže s ním zdejší soud souhlasit. Předně je třeba zdůraznit, že v případě lhůty stanovené soudem se jedná o lhůtu dodatečnou – náhradní, neboť poplatek za žalobu je splatný již dnem jejího podání (zde 19. 4. 2012). Jak bylo výše citováno, současná právní úprava nadto umožňuje uhradit soudní poplatek i po lhůtě stanovené soudem ve výzvě, a to až do právní moci usnesení o zastavení řízení. Znamená to, že se lhůta stanovená ve výzvě soudu fakticky prodlužuje o dobu, ve které správní soud vydá, respektive doručuje stěžovateli toto usnesení. I podle přesvědčení Ústavního soudu jde o dobu nikoliv zanedbatelnou, jak plyne například z plenárního nálezu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07 (dostupného z http://nalus.usoud.cz), kde Ústavní soud dospěl k závěru, že třídenní lhůta ke splnění poplatkové povinnosti není dostatečná, avšak za situace, kdy je usnesení o zastavení řízení vydáno v určitém časovém odstupu ode dne, kdy nabylo právní moci usnesení obsahující výzvu k zaplacení soudního poplatku, dochází k faktickému prodloužení lhůty stanovené soudem. V nyní posuzovaném případě bylo usnesení obsahující výzvu ke splnění poplatkové povinnosti stěžovateli doručeno dne 12. 10. 2012 a napadené usnesení o zastavení řízení bylo vydáno dne 29. 10. 2012, přičemž stěžovateli bylo doručeno dne 17. 12. 2012. Dvoutýdenní lhůta stanovená krajským soudem se tak fakticky prodloužila ještě o měsíc a půl. To již je, dle Nejvyššího správního soudu, doba více než dostatečná pro splnění poplatkové povinnosti (stěžovatel navíc v této době doručil soudu žádost o osvobození od soudních poplatků, o čemž bude pojednáno dále). Ani námitka, že stěžovatel nevěděl, kdy mu bude doručeno rozhodnutí o zastavení řízení, a tedy že se takto sama nemohla lhůta prodloužit, není na místě, neboť není rozhodné, zda stěžovatel předem znal přesnou délku doby mezi doručením výzvy a právní mocí usnesení o zastavení řízení. Měl-li v úmyslu uhradit soudní poplatek, byla mu poskytnuta dostatečné dlouhá lhůta k jeho zaplacení. Lhůta není nepřiměřeně krátká ani v důsledku toho, že stěžovatel disponoval pouze malými finančními prostředky, jak připomíná v kasační stížnosti. Z této argumentace nikterak nevyplývá, že by jiná lhůta, určená pro zaplacení soudního poplatku, mohla něco změnit na stěžovatelově schopnosti soudní poplatek zaplatit.

Pokud stěžovatel namítal, že dne 6. 11. 2012 podal elektronickou žádost o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, zde nelze než konstatovat, že taková žádost se v soudním spise nenachází. Naopak se v soudním spise nachází stěžovatelova žádost o osvobození od soudních poplatků ze dne 18. 10. 2012, která byla krajskému soudu

doručena dne 8. 11. 2012. Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdil, že tuto žádost podal dne 7. 12. 2012, nicméně Nejvyšší správní soud vychází z obsahu soudního spisu.

Ustanovení § 9 odst. 7 věty prvé zákona o soudních poplatcích ani žádné jiné zákonné ustanovení výslovně nepamatuje na situaci, kdy žalobce soudní poplatek nezaplatí ani v dodatečně stanovené lhůtě, ale naopak podá před tím, než usnesení o zastavení řízení nabylo právní moci, návrh na osvobození od soudních poplatků. Touto právní otázkou se však již zabýval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 22. 10. 2008, č. j. 1 As 31/2008 – 41, ve kterém uvedl, že *„[a]ž do okamžiku, než usnesení* (o zastavení řízení – pozn. NSS) *bude doručeno žalobci, krajský soud svým usnesením vázán není (§ 55 odst. 2 věta prvá s. ř. s. a contrario; [...]); podobně usnesení nevyvolává ani žádné právní účinky vůči žalobci. Pokud tedy dojde krajskému soudu návrh na osvobození od soudních poplatků před tím, než usnesení krajského soudu nabude právní moci doručením, vyplývá ze systematického výkladu § 55 odst. 2 věty prvé s. ř. s. a § 36 odst. 3 s. ř. s. povinnost soudu o takovém návrhu rozhodnout, a to ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. buď osvobození přiznat, nebo žádost zamítnout.“* Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku vyřešil i otázku dalšího postupu krajského soudu v situaci, kdy mu žádost o osvobození od soudních poplatků došla ještě před právní mocí usnesení o zastavení řízení (tj. v době, kdy usnesením není soud vázán), avšak o žádosti o osvobození od soudních poplatků by měl soud rozhodovat až v době po právní moci usnesení o zastavení řízení (tj. v době, kdy řízení již bylo pravomocně zastaveno). Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„[a]ni tato skutečnost (...) nemůže krajský soud zbavit jeho povinnosti o žádosti rozhodnout, neboť žádost soudu došla v okamžiku, kdy usnesení o zastavení řízení nebylo pro soud závazné a řízení současně nebylo pravomocně skončeno. (...) S ohledem na výše uvedené argumenty je proto nutno na situaci, kdy žalobce doručí soudu návrh na osvobození od soudního poplatku před tím, než usnesení o zastavení řízení nabude doručením právní moci, aplikovat § 9 odst. 7 věta první zákona o soudních poplatcích per analogiam. Krajský soud tak usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku zruší, čímž pominou účinky pravomocného skončení řízení, a soud získá znovu možnost rozhodnout o návrhu na osvobození od soudních poplatků.“* V podrobnostech se dále pro stručnost odkazuje na odůvodnění citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu.

V nyní projednávaném případě byla žádost stěžovatele odeslána poštou (obálka však není v soudním spise založena) a krajskému soudu byla doručena dne 8. 11. 2012. Usnesení o zastavení řízení bylo sice vydáno již dne 29. 10. 2012, avšak právní moci nabylo až dne 17. 12. 2012. Nelze odhlédnout též od toho, že pokyn kanceláři k vypracování písemného vyhotovení usnesení o zastavení řízení byl udělen až dne 14. 11. 2012, tj. v době, kdy se již ve spise nacházela žádost o osvobození od soudních poplatků. Za této situace neměl krajský soud usnesení o zastavení řízení vůbec doručovat a měl bez dalšího rozhodnout o žádosti o osvobození od soudních poplatků. Pokud takto krajský soud nepostupoval, usnesení o zastavení řízení doručil a toto usnesení nabylo právní moci, měl, s ohledem na shora uvedené, sám postupovat podle § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích *per analogiam* a usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku zrušit (a tím odklidit pravomocné rozhodnutí o skončení řízení) a o návrhu na osvobození od soudních poplatků následně rozhodnout.

Vzhledem k tomu, že takto krajský soud nepostupoval, je naplněn kasační důvod ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., a Nejvyššímu správnímu soudu tak nezbylo, než

napadené usnesení krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.); otázku pravomoci ke zrušení tohoto usnesení vyřešil Nejvyšší správní soud taktéž v rozsudku ze dne 22. 10. 2008, č. j. 1 As 31/2008 – 41).

V dalším řízení krajský soud rozhodne o stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků. Pokud by krajský soud svým rozhodnutím osvobození od soudních poplatků nepřiznal, znovu vyzve stěžovatele k zaplacení soudního poplatku a poskytne mu novou lhůtu k jeho zaplacení.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti krajský soud rozhodne v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3, věta první, s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. května 2013

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu